

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE

Våren 2012

Läroarbilden

En intervjustudie om hur lärare i religionskunskap förhåller sig till Lgr11 samt vad Lgr11 kan komma att betyda för eleverna och undervisningen.

Författare
Mirnes Meskic

Handledare
Zenita Johansson

www.hkr.se

En intervjustudie om hur lärare i religionskunskap förhåller sig till Lgr11 samt vad Lgr11 kan komma att betyda för eleverna och undervisningen.

Abstract

Skolverkets granskningar visar att betygssystemet då Lpo94 var gällande styrdokument hade tydliga brister. Kritik som riktades mot Lpo94 har främst gällt otydlighet om hur betyg ska sättas, samt otydlighet i målen som ska uppnås tillsammans med det faktum att mycket av det som står i Lpo94 kan tolkas olika. Syftet med den här uppsatsen är att genom intervjuer undersöka hur lärare förhåller sig till den nya läroplanen, LGR 11, samt lärarnas syn på vilken eventuellt påverkan den nya läroplanen kan komma att ha på själva undervisningen och vilken betydelse den kan komma att ha för eleverna. Resultatet av studien visade att lärarna ansåg att den nya betygsskalan förenklade lärarnas arbete när det gäller en enklare och mer rättvis bedömning samt betygssättning. De ansåg även att fler betygsssteg på skalan var mer rättvis för eleverna. Lärarna riktar viss kritik mot introduceringen av Lgr11 samt det faktum att de under perioder måste arbeta med både Lgr11 samt Lpo94.

Mirnes Meskic

Ämnesord: Religionskunskap, Lgr11, Lpo94, bedömning, betygssättning, betygssystem, kunskapskrav, betygsskala

INNEHÅLL

INNEHÅLL.....	3
1. Inledning.....	6
1.2. Syfte	7
1.3 Frågeställningar	7
2. Litteraturgenomgång	8
2.1. Betygssystem sedan 1950-talet	8
2.2. Lgr80 - Lpo94	9
2.3. Lgr11	10
2.4. Kursplanen i religionskunskap	11
2.5. Förändringar jämfört med tidigare kursplan i religionskunskap	11
2.6. Den sexgradiga betygsskalan	12
2.6. Formulering av läroplaner	12
3. Metod	13
3.1. Intervju som metod.....	14
3.2. Urval och avgränsning	14
3.3. Studiens tillförlitlighet.....	14
3.4 Undersökningsgrupp	15
3.5. Genomförande	15
3.3. Etiska överväganden	15
4. Resultat.....	16
4.1. Hur ser du på Lpo94? Hur stor betydelse har den för dig som hjälpmedel och som grund till planering, undervisning samt betygssättning?.....	16
4.2. På vilket sätt har introduceringen till Lgr11 skett för er lärare? Vem har ansvarat för introduceringen? Anser du att informationen som du har fått om Lgr11 är tillräcklig för att kunna arbeta med den i skolan redan till hösten? Kommer det att ske några fler förberedelser fram till dess att Lgr11 börjar gälla?	17
4.3. Har du någon gång känt behovet av en ny läroplan och i så fall varför?	19
4.5. Tror du att den nya läroplanen kommer att innebära någon förändring för undervisningen i ämnet religionskunskap?	22
4.6. Vilken förändring kommer Lgr11 att innebära för eleverna, enligt dig?.....	23
5. Analys och diskussion	24
5.1. Hur ser du på Lpo94? Hur stor betydelse har den för dig som hjälpmedel och som grund till planering, undervisning samt betygssättning?.....	24
5.2. På vilket sätt har introduceringen till Lgr11 skett för er lärare? Vem har ansvarat för introduceringen och är informationen tillräcklig för att kunna arbeta med den i skolan redan till hösten? Kommer det att ske några fler förberedelser fram till dess att Lgr11 börjar gälla?.....	25
5.3. Har du någon gång känt behovet av en ny läroplan och i så fall varför?	26
5.4. Hur är din personliga uppfattning om Lgr11? Vilken eller vilka är de största skillnaderna mellan Lpo94 och Lgr11, enligt dig?	27
5.5. Tror du att den nya läroplanen kommer att innebära någon förändring för undervisningen i ämnet religionskunskap?	27
5.6. Vilken förändring kommer Lgr11 att innebära för eleverna, enligt dig?.....	28
5.7. Metoddiskussion	29
5.8. Vidare forskning.....	29
Referenser.....	30
Bilagor.....	32

1. Inledning

En läroplan är en bestämmelse som publiceras av skolverket på uppdrag av regeringen. Läroplanen skall följas inom de olika skolformerna och är den som styr verksamheten genom att ange värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer för arbetet. Från och med den första juli 2011 togs den nya läroplanen Lgr11 i bruk.

Anledningen till att grundskolan får en ny samlad läroplan, där kursplanerna ingår som ett kapitel, är den bristande resultatutvecklingen i internationella och nationella utvärderingar, samt den bristande likvärdighet i undervisningen som dagens läroplan och kursplaner bidragit till.¹

Under mina VFU-perioder på olika skolor har jag hos lärare ofta mött en kritik just mot den nuvarande läroplanen Lpo94. Den vanligaste kritiken har varit att Lpo94 i många fall uppfattas som flummig och oprecis. När det gäller betygen och betygsskalan har både elever och lärare varit kritiska. Mestadels beroende på att det är för få steg på betygsskalan och att det i vissa fall kan vara så att elever som är ganska långt ifrån varandra kunskapsmässigt ändå kan komma att få samma slutbetyg. Som exempel kan tas en elev som precis klarat målen för betyget Godkänt och en som med små marginaler inte uppnått kraven för betyget Väl godkänt. Den nuvarande läroplanen och betygssystemet lämnar utrymme för orättvis bedömning.

Jag går min sista termin vid Högskolan i Kristianstad där jag studerar till lärare med inriktning mot högstadiet och gymnasiet. Under utbildningens gång har vi fått lära oss att läroplanen är grundläggande för en lärares yrkesutövning. Som student har jag fått jobba med läroplanen både på Högskolan i form av seminarier samt under min VFU ute på olika skolor. Verkligheten ute på skolorna kan ibland te sig annorlunda än vad man föreställer sig när man sitter i skolbänken. Under den verksamhetsförlagda utbildningen har jag kommit i kontakt med lärare som ser på den nuvarande läroplanen med stor skepsis.

Genom denna studie vill jag ta reda på hur lärare förhåller sig till den nya läroplanen, Lgr11.

¹ Lärarnas riksförbund, 2011

1.2. Syfte

Syftet med den här studien är att undersöka hur lärare i religionskunskap förhåller sig till införandet av den nya läroplanen, Lgr11.

1.3 Frågeställningar

Utifrån detta syfte har jag formulerat följande frågeställningar.

- Hur förhåller sig lärare till Lgr 11?
- Vilken eventuell påverkan kan den ha på ämnet religion, enligt lärarna?
- Vilka förändringar anser lärarna att Lgr11 kan innebära för eleverna?

2. Litteraturgenomgång

2.1. Betygssystem sedan 1950-talet

I Sverige har det sedan 1950-talet existerat tre olika betygssystem. Fram till 1960-talet var det absoluta betygssystemet det dominerande. Utmärkande för det absoluta betygssystemet var att det existerade en tanke om en säker och absolut kunskap som eleverna skulle ta del av. Betyg delades ut från första klass och en gång varje termin. Betygsskalan under den här perioden var sjukskallig och betyg delades också ut i uppförande och i ordning. För varje betygssteg i det absoluta betygssystemet behövde eleven uppnå en viss nivå av kunskap men det var inte fastställt vilka dessa krav var för varje betygssteg utan det var läraren själv som bestämde detta vilket resulterade i en orättvis betygssättning.²

1962 togs det relativa betygssystemet i bruk. Det relativa betygssystemet kallades även för det grupprelaterade eftersom hela systemet byggde på en skala 1-5 där det även fanns angivet hur stor andel av eleverna som skulle få ett visst betyg. 7 % av eleverna skulle ha betyget 1 och likadant gällde för betyget 5. Betyget 2 skulle 24 % av eleverna få och detsamma gällde för betyget 4. Betyget 3 var menat för 38 % av eleverna.³

Ordning och uppförande bedömdes på en tregradig respektive fyrgradig skala. Den procentbaserade betygsfördelningen avskaffades efter att Lgr80 trädde i kraft men det var fortfarande uppbyggt så att det skulle delas ut fler tvåor och fyror än ettor och femmor. Kritiker menade på att en sådan fördelning av betygen inte mätte elevernas egentliga kunskap utan endast elevernas kunskaper i jämförelse med andra elevers kunskaper. Rent praktiskt kunde en sådan betygsfördelning betyda att elever med likvärdiga kunskaper i ett visst ämne kunde betygsättas olika beroende på vilken klass de gick i.⁴

Det mål och kunskapsrelaterade betygssystemet som vi har idag ger en mer rättvis bild av elevernas kunskaper och deras utveckling. Som grund för bedömning av eleverna finns de kunskapskrav som är utformade i läroplanen och elever bedöms inte längre i relation till andra elever eller baserat på procentsatser.⁵

² Skolverket, *Betygshistorik*. 2011, Nr.1

³ Ibid

⁴ Ibid

⁵ Ibid

2.2. Lgr80 - Lpo94

Skolan hade tidigare varit styrd av staten men under 50- och 60-talet visade det sig vara allt för svårt och för dyrt att styra skolan och därför ansåg staten att det behövde ske en förändring.⁶ Politiker diskuterade behovet av att ge medborgarna ett större inflytande.⁷ Det var dock först efter införandet av Lgr80 som decentraliseringen av skolen började och det slutliga steget togs först efter att Lpo94 trädde i kraft. Decentraliseringen av skolan innebar att ansvaret förflyttades från staten till kommunerna. Det var kommunerna som skulle ansvara för genomförandet av verksamheten.⁸ Den 14 februari 1991 gav regeringen befogenhet till dåvarande ministern Göran Persson att utse en arbetsgrupp vars uppdrag var att lämna förslag till mål och riktlinjer för det offentliga skolväsendet. Arbetsgruppen hade även till uppgift att redovisa förslag till riktlinjer samt modeller för kursplaner. Bakgrunden till det var flera. Dels fanns det ett behov av en ny läroplan och nya kursplaner då den då Lgr80 var föråldrad men även på grund av att det då skedde stora samhällsförändringar vad gäller den vetenskapligt uppbyggda kunskapens struktur och volym. Arbetslivet och produktionen förändrades och det hade skett förändringar i den politiska styrningen av skolan. Förändringen resulterade i en decentralisering av skolan genom att kommunerna fick ansvaret att genomföra den nationella skolan. I och med det försvann det statliga ekonomiska bidraget och därmed också de regler som hade styrt statens finansiering av skolan.⁹

Läroplaner sedan tidigare år var starkt riktade mot innehåll och till en viss del metoder för undervisningen. När Lpo94 introducerades infördes nya kursplaner, nya betygskriterier samt ett nytt betygssystem. I Lpo94 fastställdes inte innehåll eller metod utan där angavs mål och förväntade resultat. Syftet var att möjligheten skulle finnas att tolka och bearbeta läroplanen på en lokal nivå. Lpo94 angav två typer av mål. Mål att sträva mot samt mål att uppnå där det första var en riktning för själva verksamheten medan det sista fastställde en lägstanivå och fungerade som grund till utvärdering.¹⁰ Som bas för detta arbete finns värdegrunden. Och för att ansvaret skall vara så tydligt som möjligt finns riktlinjer för vad lärare respektive skolledare skall göra.¹¹

⁶ Forsberg, *Styrning av den obligatoriska skolan – mellan stabilitet och förändring*.

⁷ Lundgren, *Att organisera omvärlden: en introduktion till läroplansteori*

⁸ Ibid, 6

⁹ Dewey, *Individ, skola och samhälle: utbildningsfilosofiska texter*

¹⁰ Ibid, 6

¹¹ Ibid, 9

2.3. Lgr11

Kritiken som riktats mot Lpo94 har främst gällt otydlighet om hur betyg ska sättas, samt otydlighet i målen som ska uppnås tillsammans med det faktum att mycket av det som står i Lpo94 kan tolkas olika och på så sätt arbeta emot en likvärdig skola.¹² Förutom att staten igen vill ta kontrollen över skola är syftet med införandet av Lgr11 att införa tydligare kunskapskrav för att skapa gynnsammare förutsättningar för lärarna genom att ge dem bättre förutsättningar för en likvärdig bedömning av elevers och deras utveckling. Den nya betygsskalan ska fungera som ett verktyg som förenklar bedömningen och betygssättningen.¹³ Många många lärare i olika ämnen har efterlyst tydligare betygs-kriterier som på ett tydligare sätt anger vad som skall bedömas.¹⁴

En av de största förändringarna i jämförelse med Lpo94 är att det nu inte ges något utrymme för skolor att fritt tolka och omformulera läroplanen på en lokal nivå. Utöver det skiljer sig Lgr11 från Lpo94 på framförallt tre punkter. Lgr11 är sammansatt av tre delar. Första delen tar upp skolans värdegrund och uppdrag. Andra delen innehåller mål och riktlinjer för utbildningen. Den tredje delen i Lgr11 innehåller kursplaner för alla grundskolans ämnen.¹⁵ I Lgr11 finns det nu ett utpekat centralt innehåll för ämnet religion. Det centrala innehållet beskriver de områden som måste behandlas i ett visst ämne och är uppdelat i årskurser 1-3, 4-6 och 7-9. Även en ny betygsskala för grundskolan antogs som numer är sexgradig där betygen A-E är olika nivåer av godkänd och där F innebär underkänd. Lärare har också möjligheten att utdela ett streck i stället för betygen A-F. Det görs dock endast i de fall då läraren inte har tillräckligt med underlag för att sätta ett betyg på eleven. Lgr11-s kunskapskrav har ersatt de gamla målen att sträva mot och mål att uppnå. Kunskapskraven är angivna för betygen A, C och E.¹⁶ Elevens strävan att uppfylla kraven för ett visst betyg ska ske i nära samarbete mellan eleven och läraren. Om läraren kan på ett klart och tydligt sätt kan göra eleven medveten om vilka krav som ställs kan det göra eleven mer motiverad till skolarbete. Föräldrarna måste också bli informerade om deras barns betyg och utveckling för att på så sätt kontinuerligt kunna följa deras utveckling.¹⁷

¹² Utbildningsdepartementet, *En ny betygsskala*, Nr:1

¹³ Regeringen, *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan*

¹⁴ Linde, *Det ska ni veta!: en introduktion till läroplansteori*

¹⁵ Skolverket, *Kommentarmaterial till kursplanen i religionskunskap*, Nr:3

¹⁶ Ibis, 12

¹⁷ Selghed, *Betygen i skolan: kunskapssyn, bedömningsprinciper och lärarpraxis*

2.4. Kursplanen i religionskunskap

I kursplanen för ämnet religionskunskap i Lgr11 står att syftet med undervisningen i religionskunskap är att utveckla elevernas kunskaper om religioner och andra livsåskådningar både i elevernas närhet och i andra delar av världen. Eleverna ska genom undervisningen uppmärksammas på hur människor från olika religiösa seder lever och uttrycker sin religion och sin tro på olika sätt. Undervisningen ska även belysa vilken roll religionen kan spela i samhället både i fred och i konfliktsituationer. Läraren ska förmedla kunskap och förståelse om hur kristna traditioner påverkat det svenska samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskap om kritisk granskning av källor kopplade till religioner och andra livsåskådningar. Undervisningen ska bidra till att utveckla elevers kunskaper om hur frågor som rör kön, jämställdhet, sexualitet och relationer berörs inom olika religioner samt ges möjlighet att utforska samt ta ställning till etiska och moraliska frågor.¹⁸

2.5. Förändringar jämfört med tidigare kursplan i religionskunskap

En av orsakerna till förändringarna i kursplanen är Skolverkets nationella utvärdering av undervisningen i religionskunskap, NU-03. Utvärderingen visade att varannan elev hade behov av djupare kunskaper i förhållande till kursplanens mål när det gäller olika religioner. Behoven kunde främst ses i de kunskaperna om religioner utanför den egna erfarenheten. En annan viktig grund för förändringar är den ökade forskningen kring kopplingarna mellan religion och identitet, samt mellan religion och populärkultur.¹⁹

Jämfört med tidigare kursplan har det skett innehållsliga förändringar. Numer finns det fler religioner och livsåskådningar angivna i det centrala innehållet vilket säkerställer att dessa religioner samt livsåskådningar behandlas i undervisningen. Till skillnad mot tidigare belyser den nya kursplanen mer den levda religionen, hur människors handlingar påverkas av religiösa frågeställningar och överväganden. Det centrala innehållet ger en tydlig form åt ämnets frågeställningar. Det märks inte minst inom kunskapsområdena ”Etik” och ”Religion och samhälle”. Etiska modeller ger etikundervisningen en mer teoretisk karaktär än tidigare. Hur religion och samhälle påverkar varandra åskådliggörs i ett innehåll som behandlar konflikter och sekularisering. Populärkulturen lyfts fram som en viktig källa till frågeställningar om identitet och livsfrågor. Den nya kursplanen betonar ännu tydligare att

¹⁸ Skolverket, *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*

¹⁹ Ibis, 15

undervisningen ska utgå från att religioner och andra livsåskådningar är föränderliga och tolkningsbara. I kursplanen poängteras även på ett nytt sätt att möjlighet ska ges till eleverna att utveckla deras förmåga att kritiskt granska källor och samhällsfrågor som har koppling till religioner och andra livsåskådningar.²⁰

2.6. Den sexgradiga betygsskalan

Resultatet av en granskning utförd av Skolverket visade att det fanns klara brister vad gäller likvärdig och rättvis betygssättning i skolan samt att betygssystemet är invecklat. Rapporten visade även på hur eleverna upplevde betygsskalan samt betygssättningen. Elevernas erfarenhet visade att betygssättning samt mål att uppnå var olika från skola till skola samt att betygsskalan innehåller för få steg.²¹

Den nya betygsskalan trädde i kraft från och med läsåret 2011/2012. Betygsskalan består av sex steg, A till F där A är det högsta betyget.²² Jan Björklund tror att en betygsskala som innehåller ytterligare steg är en anledning för elever att plugga mer därför att det då tack vare fler steg på skalan kommer att vara lättare att nå nästa steg på skalan. Förutom betygen A-F kan läraren även dela ut ett streck, vilket endast görs om läraren inte har tillräckligt med grund för att sätta ett betyg. Skolverket har formulerat kunskapskrav för årskurserna 3, 6 och 9. Kravet på lokalt bestämda mål finns inte längre i grundskoleförordningen och skolverket slår också tydligt fast att inga kunskapskrav ska göras om på lokal nivå om de inte är helt i linje med de nationella kunskapskraven.²³

2.6. Formulering av läroplaner

Läroplansteori handlar om vad vilket innehåll och lärostoff som ska finnas i skolverksamheten och vad det är som avgör vilken kunskap och lärande som är aktuellt.²⁴ För att kunna förstå hur läroplanerna har uppstått måste man förstå samspelet mellan många olika faktorer. De principer och den kod som formade den klassiska läroplansteorin utgick från att utbildning var en av grunderna för den västerländska civilisationen och kulturen. Både den ekonomiska och den vetenskapliga utvecklingen har lett till högre krav på kunskap. Utbildningen har även formats baserat på behovet att bygga upp en enhetlig nation.²⁵

²⁰ Ibis,15

²¹ Ibis,12

²² Skolverket, *Om betygssättning i grundskolan och motsvarande skolformer*

²³ Ibis

²⁴ Ibis,14

²⁵ Ibis,7

Läroplaner speglar oftast den dominerande ideologin men behöver inte vara tydliga för det. Eftersom läroplaner oftast är ett resultat av kompromisser kan de därför vara motsägelsefulla och oklara.²⁶

Det krävs en teori runt förbindelsen mellan utbildning och samhälle för att på så sätt förklara varför en undervisnings utveckling får ett speciellt innehåll, struktur och ett slutligt resultat. Varje läroplan är uppbyggd på grundläggande principer kring hur omvärlden organiseras. Dessa principer bildar tillsammans en kod. Den här koden kan kännas igen i utbildningens mål, innehåll och metodik. Varje läroplan innebär en styrning som i sin tur kräver någon form av kontroll. Processerna styrning och kontroll är också centrala i varje läroplansteori. En utbildning formas inte bara utav ideologiska dokument som anger en utbildnings syfte, den formas även av vad som i ett samhälle definieras som vetande. Man lär sig inte bara ett ämne utan också vilket värde detta ämne har, samt om sin egen förmåga i förhållande till detta ämne, men även om hur man ska uppfatta kunskap och vilken kunskap som är värd att veta. Varje läroplan består av tre nivåer där den första nivån omfattar hur värderingar, kunskaper och erfarenheter väljs ut samt organiseras. Läroplanens utformning med dess syfte, innehåll och funktion påverkas av den historiska utvecklingen, arbetsmarknaden samt olika teorier om utbildning och dess mål, innehåll och metodik. Läroplanerna utformas historiskt och i nutiden av materiella och kulturella villkor samt föreställningar om utbildning i olika politiska och pedagogiska processer.²⁷

3. Metod

Syftet med studien är att undersöka hur lärare i ämnet religionskunskap förhåller sig till Lgr11.

Metodkapitlet kommer att behandla metod samt studiens genomförande. Studien baseras på en kvalitativ metod i form av intervjuer. Vid intervjuer då fokus ligger på att ta reda på respondenternas uppfattningar är det endast deras personliga åsikter som är av värde. Dattainsamlingen är viktigt för att kunna få en starkare förståelse för det som ska undersökas.²⁸

²⁶ Lundgren, *Makten över läroplaner: en konferensrapport*

²⁷ Ibis, 7

²⁸ Jacobsen, *Intervju: konsten att lyssna och fråga*

3.1. Intervju som metod

För att uppnå syftet med undersökningen togs beslutet att genomföra intervjuer. Intervjuer samt enkäter är metoder där man samlar in data. Intervjuer är mer privata eftersom på grund av utformningen där respondenten och intervjuaren oftast sitter enskilt utan andra störningsmoment.²⁹ En respondentintervju äger rum då intervjupersonen är en del av det som undersöks. Av den anledningen är de tillfrågade i den här studien verksamma lärare i grundskolan och den här intervjun kan betraktas som en respondentintervju. Den kvalitativa intervjun avslöjar hur lärarna förhåller sig till Lgr11.³⁰ Vid ett personligt möte som sker under en intervju sitter intervjuaren i en bättre position att kunna läsa av respondentens kroppsspråk. Ett personligt möte skapar även möjligheten att ställa följdfrågor för intervjuaren.³¹

3.2. Urval och avgränsning

Val av undersökningsgrupp sker inte slumpmässigt eller tillfälligt eftersom vårt syfte är att gå djupare in på det som undersöks och valet görs baserat på vissa kriterier.³² Valet av undersökningsgrupp har skett medvetet i den här studien. Lärarna i den här studien valdes genom att jag kontaktade ett antal verksamma lärare i ämnet religionskunskap på olika skolor i södra Sverige. I samband med den första kontakten skedde en kort beskrivning av vad undersökningens syfte. Beslutet togs att endast inkludera aktiva lärare i religionskunskap på högstadiet.

3.3. Studiens tillförlitlighet

Vid intervju som metod är validiteten viktig. Det är mycket svårt att bedöma om respondenten talar sanning eftersom det handlar om respondentens egna åsikter. Därför finns heller ingen mall att hjälp av för att avgöra om det som respondenten säger är rätt eller fel.³³ Respondenten kan ljuga omedvetet men också medvetet för att eventuellt dölja egna brister eller för att svara så som respondenten tror att intervjuaren förväntar sig att hen ska svara. Reliabilitet eller tillförlitlighet påverkas av kvaliteten på mätinstrumentet. Mätinstrumentet i den här studien är kvalitativa intervjuer där det kan finnas flera reliabilitetsbrister. Både respondenten och

²⁹ Patel och Davidson, *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*

³⁰ Holme och Solvang, *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*

³¹ Björklund och Paulsson, *Seminarieboken: att skriva, presentera och opponera*

³² Ibis, 30

³³ Denscombe, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*

intervjuaren kan tolka fel och även yttre störningar kan påverka båda och i sin tur även resultatet.³⁴

3.4 Undersökningsgrupp

Respondenterna utgörs av fem lärare. De är verksamma på fyra olika skolor i södra Sverige. Alla har tagit lärarexamen och i uppsatsen kommer lärarna inte att benämnas vid deras riktiga namn utan de kommer att kallas lärare A, B, C, D och E.

3.5. Genomförande

Redan i början kontaktades elva lärare, några via mail och andra via personliga besök. Lärarna frågades om de ville medverka och samtidigt informerades om studien och dess syfte. Redan i början fick de reda på vad intervjun skulle handla om och jag betonade att intervjun inte skulle vara ett mätande av deras kunskap utan endast en undersökning om deras personliga uppfattningar om Lgr11. Av elva tillfrågade lärare valde fem att medverka i intervjun. Intervjun ägde rum i ett tomt klassrum. Respondenten och intervjuaren satt mitt emot varandra och intervjuerna började med en kort repetition om vad den skulle behandla samt att lärarna informerades om att de när som helst kunde avbryta. Intervjutiden varierade från 19 till 28 minuter. Intervjuerna lyssnades igenom och transkriberades så ordagrant. Den insamlade datan analyserades och formade grunden till resultatredovisningen och analysen.

3.3. Etiska överväganden

Forskningsetiska principer och dess fyra huvudkrav, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet har tillämpats under studiens gång. Respondenterna har informerats om studiens syfte samt deras roll i studien och de informerades om att deras deltagande är frivilligt och kan vid vilken tidpunkt som helst avbrytas. Alla personliga uppgifter och all insamlad data har bara används i denna studie. Intervjuaren måste följa tystnadsplikten för att värna om intervjupersonernas integritet.³⁵

³⁴ Stukát, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*

³⁵ Ibis,30

4. Resultat

Nedan presenteras intervjuerna med fem lärare. Presentationen sker i form av de frågeställningar som fanns till hands under själva intervjun. Några mindre frågor har slagits ihop till en under resultatet för att underlätta läsningen.

4.1. Hur ser du på Lpo94? Hur stor betydelse har den för dig som hjälpmedel och som grund till planering, undervisning samt betygssättning?

Lärare A anser att läroplanen ska följas i stora drag samt att det är läroplanen som är grunden i en lärares uppdrag. Lärarna måste följa den läroplan som riksdagen har beslutat. Vidare nämner hon lokala planeringar som även de ligger till grund för planering. De lokala planeringarna är utformade med läroplanen som grund. Då har man spaltat upp och tagit vissa delar som man tycker är viktiga och vill följa lokalt. Läraren nämner även att vissa avsteg från läroplanen kan göras ibland men att den på det stora hela följs eftersom det ingår i uppdraget. Läroplanen används även som hjälpmedel vid betygssättning ihop med egna betygskriterier som skolan utformat med läroplanen som grund.

Lärare B anser att läroplanen är viktig. Han använder sig av läroplanen när han gör material till lektioner samt när han utformar en arbetsplan och en kursplan. Där står vad som ska finnas med men det är inte så precist och man har stor frihet att välja vilken vikt man lägger på vissa delar menar lärare B. Läraren tillägger att även om friheten är stor måste läroplanen följas tillsammans med skolplanen.

Lärare C menar på att man inte har Lpo94 i huvudet hela tiden men att utbildningen som man gått har utgått från den.

Därför sker det väldigt automatiskt många gånger, både när man planerar sitt arbete och vad vi ska ta upp för någonting och hur vi ska lägga upp undervisningen och likadant när det gäller bedömningar kommer ju också från det som vi har lärt oss från Lpo94 både till betyg och när vi bedömer. (Lärare C)

Lärare C berättar att hon arbetar väldigt mycket med individuellt anpassade studier där hon försöker få in saker som står i Lpo94 samt att hon försöker ha ett omväxlande arbetsätt och att man ska tillgodose olika elevers behov som enligt lärare C kommer från Lpo94. Lärare C

sitter inte och tänker på Lpo94 utan det sker mer automatiskt. Mest använder hon sig av läroplanen vid osäkerhet kring bedömning eller annat som rör kursplanerna. Lärare C berättar även att skolan arbetet fram egna kursplaner som är gjorda utifrån Lpo94 där man som lärare kan se vad som skall tas upp. På frågan om inte de egna kursplanerna kan se olika ut från skola till skola svarar lärare C att de visst kan se olika ut och att det märks när nya elever kommer till skolan. Dessa elever kan då ha läst något som inte eleverna på skolan har eller tvärt om.

Lärare D använder sig av Lpo94 mestadels vid lektionsplanering samt betygssättning. Det hände mer i början på karriären än vad det gör nu enligt lärare C. Lärare C menar på att tack vare hur Lpo94 är uppbyggt har man som lärare möjligheten att bestämma själv och därför kan det vara lätt att bortse från läroplanen och göra egna utsvävningar ibland.

Lärare E använder sig i högsta grad av läroplanen. Det gäller, planeringar, utvärderingar samt i den dagliga verksamheten.

4.2. På vilket sätt har introduceringen till Lgr11 skett för er lärare? Vem har ansvarat för introduceringen? Anser du att informationen som du har fått om Lgr11 är tillräcklig för att kunna arbeta med den i skolan redan till hösten? Kommer det att ske några fler förberedelser fram till dess att Lgr11 börjar gälla?

Lärare A anser att introduceringen till den nya läroplanen Lgr11 har skett på ett bra sätt. Det har varit fler sammankomster och fler genomgångar i storforum. Då var hela området samlat på en studiedag där en film från skolverket visades. Den som höll i genomgången var en pedagogisk utvecklare som kommunen tillsatt. Vidare berättar lärare A om ett samarbete med en annan skola där lärarna bildat ämnesgrupper där de gått igenom allt det nya. Lärare A anser även att informationen samt förberedelserna är tillräckliga för att på ett bra sätt kunna arbeta med den nya läroplanen hösten 2011. Hon visar dock oro över att behöva arbeta med två läroplaner samtidigt.

Niorna kör enligt det gamla systemet och skall gå ut högstadiet enligt det gamla systemet. Det blir tufft för helt plötsligt kör vi två läroplaner och det har jag aldrig varit med om. (Lärare A)

Vidare avslöjar lärare A om att fler planeringsdagar finns inplanerade både på vårterminen och på höstterminen. Förberedelserna fortsätter kontinuerligt.

Lärare B berättar att de har arbetet i olika testgrupper där man har tagit upp olika fall och försökt att agera utifrån den nya läroplanen. Han berättar vidare att även om lärarna har fått mycket information om Lgr11 så tar det tid att jobba med den. Övergången från att jobba med en läroplan till att jobba med en helt ny tar tid enligt lärare B. Man måste få tid på sig att vänja sig vid alla förändringar som till exempel betygskriterierna. Övergången måste ske successivt menar lärare B. Lärare B berättar även att alla elever inte kommer undervisas enligt den nya läroplanen. Elever i årskurs 9 kommer att undervisas enligt Lpo94 vilket försvårar det hela ytterligare eftersom lärarna som har nior kommer att arbeta parallellt med två läroplaner. Lärare B utgår också från att fler studiedagar samt planeringsdagar finns inplanerade där förberedelserna för nästa termin kommer fortsätta.

Lärare C berättar att arbetet med den nya läroplanen varat sedan sommaren 2010. Arbetet började med det som ska heta pedagogiska planeringar i framtiden. Pedagogiska planeringar är något som lärarna kommer behöva göra då Lgr11 träder i kraft. Det innebär att man för varje nytt område i ett ämne måste göra en planering som elever samt föräldrar skall ta del av. Där ska stå vad som ska behandlas, vilka metoder som ska användas, vilka krav som ställs på eleverna samt vad läraren ska titta på vid bedömning och betygssättning. Under dessa övningar jobbade lärarna utifrån Lgr 11 med att koppla målen till ämnen och till det område som lärarna ska undervisa inom. Övningarna skedde först på skolan och sedan i samarbete med en annan skola. Det som lärarna har arbetat med skickas in till förvaltningen som sedan ger feedback på det inskickade. På så sätt ser lärarna vad som gjordes bra och vad som kan bli bättre. Det är en handledare som har varit ute och föreläst som fungerar som kontaktperson och som återkopplar till det lärarna arbetat med i grupp. Lärare C anser informationen vara tillräcklig för ett bra arbete med Lgr11 till hösten. Hon tillägger att övergången kommer att ske successivt och tror att det kommer vara likadant på de flesta skolor. Enligt lärare C finns ingen deadline utsatt för när övergången ska vara avklarad. Det måste få ta tid så att man verkligen gör ett bra jobb menar lärare C. Även lärare C berättar om oron när det gäller det parallella arbetet med läroplanerna för niondeklassare. Vidare berättar hon om att grupparbetet med Lgr11 kommer att ske i fortsättningen också.

Lärare D berättar att introduceringen skötts av kommunen och skolverket. Det har varit i form av föredrag och grupparbeten på skolan. Där har man tillsammans satt sig in i materialet och försökt bena ut vad som krävs av lärarna samt vad skolverket vill förmedla med förändringarna. På frågan om informationen varit tillräcklig för att kunna arbeta med Lgr11 i skolan redan till hösten svarar lärare D både ja och nej. Han motiverar det med att berätta att skillnaderna mellan läroplanerna i grund och botten inte är så stora egentligen men tillägger att han ändå känner sig oförberedd för att höstterminen inte är så långt bort. Lärare D är orolig över att behöva arbeta med två läroplaner samtidigt och även om fler dagar för förberedelse finns inplanerade känner sig lärare D inte nöjd.

Det känns sådär. Jag skulle hellre föredragit någon form av coach eller mentor som ansvarar för en mindre grupp lärare och går igenom lite olika "case" eller fall så att det känns mer verkligt på något sätt. (Lärare D)

Lärare E talar om att det funnits bra med tid för förberedelser samt att genomgången har varit grundlig. Arbetet i grupp har gjort att lärarna kunnat sätta sig in i olika situationer och på så sätt träna och förbereda sig för det nya. Hon anser sig vara väl förberedd inför höstterminen eftersom förberedelserna varit grundliga. Några fler planeringsdagar har lärare E inte hört någonting om.

4.3. Har du någon gång känt behovet av en ny läroplan och i så fall varför?

Lärare A har upplevt ett behov efter en ny läroplan på grund av att Lpo94 är för klen och för flummig. Enligt henne har det varit stora, vida områden och det har inte funnits några gränser. Därför har man som lärare väldigt fritt fått välja själv och när man ger eleverna för mycket frihet så bemästrar de svagare eleverna inte det alls. Det ser lärare A som ett stort problem. De sista åren har det visat sig att det stämmer också. Lärare A berättar att det räcker med att titta på resultaten i skolan som på senare år bara gått ner. Hon menar på att det är bra att man styr upp det lite grann.

Vidare är lärare A till viss del nöjd med Lgr11. Enligt henne kan många saker diskuteras men det har blivit mindre omkringsnack och mer fokus på kunskapsutvecklingen vilket hon anser är bra.

Lärare B avslöjar att han tycker om Lpo94 för att man ser på kunskap på ett annat sätt än vad man gjorde i Lgr80 som var faktabaserad. Lpo94 har mer djupare kunskaper vilket lärare uppfattar som något bra. Lärare B förklarar också hans uppfattning om hur andra ser på lpo94.

Många tycker att det är otydlig och det är därför man har fått en ny eller man ska få en ny. Jag tycker att de två liknar varandra väldigt mycket. (lärare B)

Lärare C avslöjar att den största anledningen till varför hon skulle vilja ha en ny läroplan är för att hon anser betygsskalan består av för få steg och det gör att eleverna lätt nöjer sig med ett godkänt eftersom många elever känner att steget till ett VG är för långt. Vidare menar hon även på att hela läroplanen uppfattas som otydlig och att hon som lärare ibland har svårt att tolka vad som egentligen menas med vissa målformuleringar.

Lärare D har känt behovet av antingen en revidering av den nuvarande eller en helt ny läroplan. Mestadels på grund av att betygsskalan enligt honom behöver utökas men också på grund av att lpo94 känns oprecis och att man i stort sett kan göra lite som man vill. När jag ber Lärare D att motivera varför han upplever att betygsskalan bör utökas avslöjar han att det är eftersom dagens betygsskala är gör att många elever med väldigt stora skillnader i kunskaper i slutändan hamnar i samma fack.

Enligt lärare D är det i Lpo94 oklart vad exakt det är som eftersträvas och det tror han drabbar eleverna i sin tur. Genom klara direktiv till lärarna kan lärarna i sin tur agera mer rakt och vara mer beslutsamma mot eleverna anser lärare D. Han utvecklar vidare att elever i den åldern behöver en fast hand och när eleverna känner att något är flummigt så speglar det även deras beteende.

Lärare E svarar att hon förmodligen arbetet för kort tid för att hinna känna behovet av en ny läroplan. Hela hennes utbildning har hon arbetat med Lpo94 och känner därför inte av behovet. Hon tillägger att friheten som Lpo94 ger henne passar henne bra då hon kan planera enligt elevernas intresse och det passar henne bra.

4.4. Hur är din personliga uppfattning om den nya läroplanen? Vilken eller vilka är de största skillnaderna mellan Lpo94 och Lgr11 enligt dig?

Lärare A är positivt inställd till Lgr11. Till skillnad mot Lpo94 är Lgr11 mer fokuserat på kunskapsinnehållet anser lärare A. Lgr11 är mer specifikt på vissa områden och det gör den bättre enligt läraren. Det är mer uttalat vad man skall lära ut till eleverna gentemot Lpo94 där man i princip kunde göra vad som helst. Läraren tillägger att det fortfarande finns utrymme för flexibilitet vilket hon tycker att man måste ha. Enligt Lärare A är det inte bra att man styr upp för mycket heller.

Lärare B menar att det enda som är annorlunda är att Lgr11 ger mindre utrymme för honom som lärare att jobba på. Det står till exempel specificerat vad man ska jobba med i religion och så har det inte varit innan, inte på samma sätt menar lärare B. Då kunde läraren ta med sådant som läraren själv tyckte var viktigast. Enligt lärare B är det inte så med Lgr11, där måste man gå igenom precis det som står. Läraren blir mer styrd med den nya och det uppfattar lärare B som någonting negativt.

Lärare C tycker bra om Lgr11 eftersom där är mer bestämt vad som ska läsas. Innehållet blir mer reglerat, både när det gäller vad som ska läsas och när det ska läsas. Enligt lärare C resulterar det i att skillnaderna mellan skolor inte blir lika stor längre. Hon preciserar vidare när hon berättar om att skillnader på samma skola mellan olika lärare förebyggs också genom den mer precisa styrningen i Lgr11. Enligt lärare C kunde det hända på grund av att lärarna hade möjligheten att tolka ganska fritt i Lpo94. Hon anser det vara viktigt att lärarna får samma bas att stå på så att eleverna i sin tur får samma baskunskaper för det är det som enligt lärare C byggs upp på högstadiet för att senare breddas samt fördjupas på gymnasiet.

Vi försöker få en ren allmänbildning i ämnet religion, det som alla bör kunna någonting om. Sedan när man kommer till gymnasiet läser man om allt om man läser teoretisk linje. Gör man inte det har man ändå basen, annars så läser man vidare och fördjupar sig ännu mer. Därför är viktigt att alla får samma bas. (Lärare C)

En annan stor skillnad som lärare C upplever är de lokala planeringarna samt att allting ska dokumenteras mer noggrant.

Att man gör en planering är ju ganska klart många gånger. Framförallt när man är ny lärare så gör man planeringarna sen går det mycket på vana. Men här ska du skriva en planering som är kopplad

till skolverkets mål sen ska den också vara kopplad till lokala mål som man har. Det ska stå precis vad det innehåller, vad du tar ut, vad du ska titta på och vad du bedömer för någonting i det här området. Hela innehållet ska vara med, hur du gör och vilka metoder du ska använda dig utav. Det ska alla elever få ut och ta hem och presentera för föräldrar. Det görs ett för varje arbetsområde. Du gör t.ex. en för kristendomen, på vad du tänker ta upp där, vad de säger på skolverket inom de målen som finns där, vad som finns inom de egna lokala målen om du har några sådana, hur du tänker arbeta med detta, vad eleverna ska göra för något, hur du bedömer, på vilket sätt du bedömer, om det är skriftligt test, redovisning eller om du gör något annat och vad du tittar på, om det är hur de jobbar i en redovisningssituation eller muntligt framträdande och så vidare. (Lärare C)

Lärare D har en positiv uppfattning om Lgr11 på grund av att den preciserar sig mer. Läraren anser att mål, krav samt syftet har blivit tydligare. Även betygsskalan är utformad för ett mer rättvist betygssättande. Läraren menar på att:

Desto tydligare besked läraren får desto tydligare kan de vara mot eleverna. (Lärare D)

Läraren anser det vara positivt ur elevernas synpunkt att målen och kraven har blivit färre och mer lättförstådda för eleverna. Eleverna skall veta vad som krävs av dem och det blir lättare för eleverna med Lgr11. Läraren anser att den största och bästa förändringen med Lgr11 är tydligheten samt den nya betygsskalan.

Lärare E har en neutral syn på Lgr11 då läraren är välbekant med Lpo94 och anser inte den ha några egentliga brister. Dock ser läraren positivt på förändringar eftersom det blir tydligare för både lärare, elever samt föräldrar. Även lärare E anser tydligheten vara den bästa förändringen.

4.5. Tror du att den nya läroplanen kommer att innebära någon förändring för undervisningen i ämnet religionskunskap?

Lärare A anser att Lgr11 kommer innebära förändringar i undervisningen på så sätt att läraren är tvungen att fokusera på vissa områden. Det kan vara områden som läraren prioriterat bort innan och som i och med Lgr11 måste tas med. Därför måste planeringen också läggas om eftersom de skärpta kraven på innehåll kräver det menar läraren. Förändringarna kommer vara individuella beroende på hur en enskild lärare har lagt upp innehållet innan. För vissa kan förändringarna bli större och för andra mindre. Läraren menar också på att det i och med

Lgr11 blir mer planerade områden i årskurs 6 och 7 i vilka man innan kunnat laborera mer med innehållet på lektionerna. Det kommer medföra en förändring i planeringarna.

Lärare B anser inte att förändringarna kommer vara av några större mått. Läraren menar på att ämnet fortfarande är detsamma och områden som skall bearbetas är desamma.

Vi jobbar redan med den djupare förståelsen som läroplanen kräver, både den gamla som den nya, så någon större skillnad blir det inte. (Lärare B)

Lärare C anser att förändringar i undervisningen kan ske på grund av att det är mer strikt angivet vad undervisningen skall innehålla. Det kommer göra det omöjligt att välja bort någonting, jämfört med innan då det låg ganska fritt att bestämma innehållet. Lärare uppfattar det positivt att allting kommer med nu.

Lärare D menar att Lgr11 kommer påverka innehållet på så sätt att vissa moment kommer tvunget behöva behandlas. Läraren menar även att det faktum att direktiven på innehåll kommer högre uppifrån kan innebära en förändrad mentalitet hos eleverna. Mer precist menar läraren att eleverna inte kommer kunna klaga och undra om de ”kan ha något annat i stället”, som enligt läraren var vanligt förekommande. Lärare E menar på att Lgr11 måste innebära förändringar i undervisningen när lärarna tagit den till sig. Det blir tydligt vad läraren ska ta upp och i vilken årskurs. Det blir tydligare vad som förväntas av lärarna och vad läraren ska förväntas av eleverna. Läraren menar att förändringen kommer medföra att det blir enklare att planera.

4.6. Vilken förändring kommer Lgr11 att innebära för eleverna, enligt dig?

Lärare A uppfattar frågan som väldigt svår men svarar att själva läroplanen är positiv för eleverna men satt det beror på undervisningen hur det i själva verket blir. Lärare kan jobba på olika sätt med olika arbetsmetoder. Lärare B anser inte förändringen i ämnet Religion vara så stor. Den största förändringen är betygsriterierna då det krävs mycket mer för att uppnå betyget godkänt. Lärare C anser det vara positivt för att eleverna kan få mer struktur samt att, om allt fungerar som det skall, föräldrarna kan hänga med bättre och få reda på vad deras barn arbetar med. Läraren syftar här på de terminsplaneringar som hon beskrev i fråga sju. Lärare D anser de nya betygsriterierna vara en positiv förändring för eleverna eftersom läraren tror

på en mer rättvis betygssättning. Fler nivåer kan innebära att elever kämpar mer. Lpo 94 innebar till exempel för stora skillnader i krav till betyget godkänt samt väl godkänt och kunde enligt läraren resultera i att eleverna nöjde sig med ett godkänt. En annan positiv uppfattning är att det blir mer förståeligt för eleverna vad som krävs utav dem. Lärare E upplever det som positivt att betygsskalan utökas och att den förhoppningsvis medför en rättvisare bedömning än tidigare. Vidare nämner läraren även tydligheten i formuleringar.

5. Analys och diskussion

Syftet med den här studien är att undersöka hur lärare i ämnet religionskunskap uppfattar Lgr11 samt vilken påverkan lärarna tror att den kan komma att ha på ämnet religionskunskap. Med syftet som bakgrund har följande frågeställningar formulerats:

- Hur förhåller sig lärare till den nya Läroplanen, Lgr 11?
- Vilken eventuell påverkan anser lärarna att Lgr11 kan ha på ämnet religionskunskap?
- Vilka förändringar anser lärarna att Lgr11 kan innebära för eleverna?

5.1. Hur ser du på Lpo94? Hur stor betydelse har den för dig som hjälpmedel och som grund till planering, undervisning samt betygssättning?

Det framstår som ganska klart att alla lärare använder sig av läroplanen på ett eller annat sätt vilket också är lärarnas uppdrag. Majoriteten av lärarna använder sig av Lpo94 vid planering, betygssättning, undervisning, samt utvärdering. Lärare D är ensam om att nämna läroplanen som verktyg vid formulering av arbetsplan och kursplan. Två lärare nämner att de gör avvikelser från läroplanen i deras arbete. Lärare A avslöjar att visa avvikelser kan göras ibland medan lärare D även anger en orsak till hans egna utsvävningar som enligt honom beror på hur Lpo94 är uppbyggt. Både Dewey och Forsberg nämner att varken innehåll eller

metod finns fastställt i Lpo94 samt att syftet med detta var att läroplanen ska kunna omarbetas lokalt. Detta bekräftas av både lärare A och C som nämner att de arbetar med lokala kursplaner samt lokala planeringar som utformats med Lpo94 som grund. Enligt lärare C kan det innebära skillnader vad gäller innehåll från skola till skola vilket hon märkt när nya elever kommer till skolan som då kan ha läst något som eleverna på hennes skola inte har gjort. Lärare A nämner även egna betygskriterier utformade av skolan. Genom att skolverket i kursplanen anger ett centralt innehåll för ämnet religionskunskap säkerställer man på så sätt att alla elever behandlar samma områden oavsett vilken del av Sverige eleven bor i. Det centrala innehållet är även ett sätt för skolverket att styra lärarna rätt i deras arbete. Med lgr11 som läroplan ska det inte vara möjligt att göra egna utsvävningar som lärare A och D berättar om. Skolverket poängterar även att kraven på lokalt bestämda mål inte längre existerar och därför ska inga kunskapskrav göras om på lokal nivå.

5.2. På vilket sätt har introduceringen till Lgr11 skett för er lärare? Vem har ansvarat för introduceringen och är informationen tillräcklig för att kunna arbeta med den i skolan redan till hösten? Kommer det att ske några fler förberedelser fram till dess att Lgr11 börjar gälla?

Alla lärare har haft någon form av introducering. Mestadels har det skett i grupper där lärarna har fått sätta sig in i det nya och arbeta med att koppla mål till ämnen och olika områden inom ämnena. Lärare A, C och D berättar även om att föredrag varit en del av introduceringen medan lärare B samt E inte nämner något om föredrag. Lärare C beskriver och berättar om att materialet som lärarna arbetat fram skickas till en förvaltare som ger feedback och på så sätt förklarar för lärarna om de arbetar på rätt sätt. Alla lärare utom lärare E berättar om att fler tillfällen kommer att finnas för arbete med den nya läroplanen. Vidare är lärare E den enda som inte uttrycker någon oro över att behöva arbeta med två läroplaner parallellt. Det kan självklart bero på att läraren inte har några niondeklassare och inte berörs av det. Lärare A, C samt E känner sig förberedda för ett arbete med Lgr11 hösten 2011. Lärare B menar att introduceringen måste ske successivt. Det är viktigt för honom att det ska få ta tid. Lärare D uttrycker blandade känslor, men betonar oron över att arbeta med två läroplaner. Läraren ger även förslag på hur förberedelserna kunde sett ut enligt honom, där han hellre hade jobbat i mindre grupper med olika fall. Lgr11 har på olika sätt presenterats för lärarna och även om

vissa lärare känner sig mer redo än andra är frågan hur kvalitén på lärarnas arbete kommer att påverkas av att de arbetar med två läroplaner samtidigt. Min tanke är det precis som några av lärarna poängterar att det kommer ta tid för lärarna att arbeta in Lgr11 men att förutsättningarna finns för att förbättra den svenska skolan på lång sikt.

5.3. Har du någon gång känt behovet av en ny läroplan och i så fall varför?

Lärare E är den enda läraren som inte alls känner behovet av en ny läroplan. Hon anser att hon har arbetat för kort tid med Lpo94 för att känna behovet av förändring men hon tillägger att friheten i Lpo94 passar henne bra då hon kan planera undervisningen efter elevernas intresse. Lärare A, C, samt D har alla känt att en ny läroplan behövs. Behovet av en förändring förklarar lärare A och D att de känner på grund av att de anser Lpo94 vara flummig samt oprecis. Lärare A upplever det som negativt att lärare i stort sett själva kan välja innehållet i undervisningen och när man ger eleverna för mycket frihet så bemästrar de svagare eleverna inte det alls enligt henne. Det ser lärare A som ett stort problem. Där skulle hon vilja ha mer styrning uppifrån, menar hon. Lärare D är inne på samma sak där han kräver klarare direktiv till lärarna som i sin tur kan ge klarare direktiv till eleverna. Varken innehåll eller metod finns fastställt i Lpo94. Lundgren menar att läroplaner oftast speglar den dominerande ideologin men att de inte behöver vara tydliga för det. Eftersom läroplaner oftast är ett resultat av kompromisser kan de därför vara motsägelsefulla och oklara. Genom att ange ett centralt innehåll gör skolverket ett försök att lösa den otydligheten som upplevs bland lärare. Tillsammans med lärare C har även han känt att en förändring behövs på grund av den enligt honom orättvisa betygsskalan. Lärare C beskriver att betygsskalan enligt henne består av för få steg och det gör att eleverna lätt nöjer sig med ett godkänt eftersom steget till ett VG känns avlägset för många. Vidare menar hon även på att hela läroplanen uppfattas som otydlig och att hon som lärare ibland har svårt att tolka vad som egentligen menas med vissa målformuleringar. Lärare A, C samt D delar även åsikt med elever som deltog i en kvalitetsgranskning på uppdrag av Skolverket som visade att Lpo94-s betygssystemet var väldigt komplicerat samt att elever upplevde att betygsskalan innehöll för få steg och att betyget godkänt var för brett. Detta är även något som skolverket förändrar genom införandet av en sexgradig betygsskala. Enligt skolminister Jan Björklund är syftet med den sexgradiga betygsskalan att motivera elever att kämpa hårdare. Det känns som ett steg i rätt riktning och är antagligen ett bra sätt att motivera elever på. Hoppen mellan olika betygssteg blir mindre

och kräver således mindre ansträngning av eleverna för att lyckas nå ett högre betyg och på så vis känna att man har lyckats. Lärare B berättar att han är nöjd med Lpo94 som den är och tillägger att han anser Lpo94 samt Lgr11 vara väldigt lika varandra. Närmare förklarar han att han uppskattar Lpo94 på grund av att synen på kunskap skiljer sig från den under Lgr80. Lpo94 fokuserar på djupare kunskaper medan Lr80 enligt lärare B var faktabaserad där även Skolverket menar att det då rådde en tanke om en säker och absolut kunskap som eleverna skulle ta del av.

5.4. Hur är din personliga uppfattning om Lgr11? Vilken eller vilka är de största skillnaderna mellan Lpo94 och Lgr11, enligt dig?

Lärare A, C, D samt E ser positivt på införandet av Lgr11. Lärare A menar att Lgr11 fokuserar mer på kunskapsinnehållet samt att den är mer tydlig på vissa områden. Det står tydligare vad som ska läras ut till eleverna men det finns ändå utrymme för flexibilitet, något som lärare A uppskattar. Tanken är väl också att lärarna ska veta vad som krävs av dem samtidigt som de själva kan bestämma över metod och upplägg i undervisningen. Lärare har relativt stor frihet att fördela innehållet hur de vill och ingenstans står hur stor kraft läraren ska lägga på varje område i det centrala innehållet. Lärare C är av en helt annan uppfattning då hon menar att Lgr11 styr vad som ska läsas och när det ska läsas. Det sistnämnda är dock väldigt mycket upp till läraren själv att bestämma. Lärare B anser att Lgr11 ger honom mindre utrymme att jobba på. Läraren blir mer styrd och läraren kan inte längre själv avgöra vad som är viktigast vilket han ser negativt på. Lärare C nämner även de lokala planeringarna som en stor förändring. Detta för att allt ska dokumenteras mer noggrant menar lärare C. Lärare D upplever som att syfte, kunskapskrav är tydligare i Lgr11 samt att betygsskalan är utformad för ett mer rättvist betygssättande. Lärare E anser att det positiva med Lgr11 är tydligheten för både lärare, elever samt föräldrar.

5.5. Tror du att den nya läroplanen kommer att innebära någon förändring för undervisningen i ämnet religionskunskap?

Lärare A tror att förändringen kommer vara att läraren är tvungen att fokusera på vissa områden som måste behandlas i undervisningen samt att planeringen måste läggas om eftersom de skärpta kraven på innehåll kräver det menar lärare A. I Lgr11 finns det nu ett utpekat centralt innehåll för ämnet religion vilket stämmer överens med det läraren berättar. Det centrala innehållet beskriver de områden som måste behandlas i ett visst ämne och är

uppdelat i årskurser 1-3, 4-6 och 7-9. Det är enligt mig ett bra sätt att styra lärarna till att inkludera alla de områden som skolverket anser är aktuell kunskap. Lärare B menar att ämnet fortfarande är detsamma och det är samma områden som skall behandlas och tror inte på någon förändring. Lärare C upplever att den stora förändringen är att hon som lärare inte längre kan välja bort något område och därför kommer innehållet i undervisningen se annorlunda ut. Lärare D är av samma åsikt och tillägger att han tror att det faktum att eleverna vet att lärarna har klarare direktiv gör att de själva accepterar innehållet på ett bättre sätt.

Lärare E menar att förändringen kommer visa sig i undervisningen om lärarna tar förändringarna i läroplanen till sig. Lgr11 är tydligare för både lärare och i sin tur elever och det bör innebära en positiv förändring när lärarna arbetat in den nya läroplanen.

5.6. Vilken förändring kommer Lgr11 att innebära för eleverna, enligt dig?

Lärare A uppfattar frågan som väldigt svår men svarar att själva läroplanen är positiv för eleverna men att det i slutändan beror på hur undervisningen i själva verket blir. Lärare B anser inte förändringen i ämnet religionskunskap vara så stora för att det ska innebära någon större förändring i undervisningen för eleverna. Den största förändringen är betygskriterierna då det krävs mycket mer för att uppnå betyget godkänt, menar han. Selghed skriver att om läraren kan göra eleven medveten om vilka krav som ställs kan det göra eleven mer motiverad till skolarbete samt att föräldrarna måste bli informerade om deras barns resultat. Lärare C känner likadant när det gäller de terminsplaneringar som lärarna ska göra. Hon ser det som något positivt för eleverna. Genom terminsplaneringarna och den ökade kontakten med hemmet kan föräldrarna bättre hänga med i deras barns skolgång vilket gynnar eleverna enligt läraren. Lärare D tror att de nya betygskriterierna är en positiv förändring för eleverna eftersom bedömning och betygssättning kommer att vara mer rättvis. Fler steg på skalan kan innebära att elever kämpar mer för att nå ett högre betyg, precis som också Björklund menar. Alla lärare förutom A nämner betygskriterierna som en positiv förändring och med vilket stämmer bra överens med det Linde säger om att lärare i olika ämnen efterlyser tydligare kriterier för att lättare kunna veta vad som ska bedömas. En annan positiv uppfattning som lärare D upplever är att det blir mer förståeligt för eleverna vad som krävs utav dem. Samma uppfattning delar lärare E som pekar på tydligheten i formuleringar som orsak till att det blir mer lättförståeligt för eleverna. Lärarnas åsikter går ihop med den allmänna kritiken som riktats mot Lpo94. Det har gällt otydlighet om hur betyg ska sättas, samt otydlighet i målen

som ska uppnås tillsammans med det faktum att mycket av det som står i Lpo94 kan tolkas olika och på så sätt arbeta emot en likvärdig skola precis som lärarna beskriver. Syftet är att införa tydligare kunskapskrav för att skapa gynnsammare förutsättningar för lärarna genom att ge dem bättre förutsättningar för en likvärdig bedömning av elevers och deras utveckling.

5.7. Metoddiskussion

Min val av metod anser jag var rätt för att uppnå syftet i den här studien. Intervju är en metod som ska användas för att undersöka människors personliga åsikter och funderingar.

Under studiens gång upptäckte jag att det blev problematiskt eftersom Lgr11 fortfarande var färskt för lärarna. Ett par av de lärare som blev tillfrågade men inte ställde upp angav det som anledning. De kände sig inte säkra nog att kunna diskutera kring Lgr11 så pass tidigt. Vidare går det att diskutera hur stor tillförlitlighet en studie med fem respondenter ger. En studie med ett bredare urval av respondenter hade säkert gett ett mer tillförlitligt resultat. Till det fanns tyvärr varken tid eller resurser.

En annan detalj som kritik kan riktas mot är att respondenterna blev informerade om vilket ämne frågorna skulle behandla. På det sättet hade lärarna möjlighet att förbereda sig om de ville. Problemet här är att om lärarna inte hade informerats om ämnet fanns det en risk att intervjun inte skulle ge tillräckligt med material för den här studien.

På vissa frågor svarade respondenterna inte så uttömmande som hade varit att föredra, även om följdfrågor ställdes. Det har resulterat att vissa lärare i vissa frågor kommer bort i resultatdelen samt i analysen och diskussionen.

5.8. Vidare forskning

Vid tillfället då studien genomfördes var Lgr11 fortfarande nytt för lärarna och de kände sig inte helt säkra på alla nya förändringar. Det hade varit intressant att genomföra en likadan studie någon gång i framtiden. Hur hade lärarnas uppfattningar om Lgr11 varit då?

Referenser

- Björklund, Maria & Paulsson, Ulf, *Seminarieboken: att skriva, presentera och opponera*, Studentlitteratur, Lund, 2003
- Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2009
- Dewey, John, *Individ, skola och samhälle: utbildningsfilosofiska texter*, 4., [utök.] utg., Natur och kultur, Stockholm, 2004
- Forsberg, E (2010). Styrning av den obligatoriska skolan – mellan stabilitet och förändring. I: Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn, *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*, 2., [rev. och utök.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 1997
- Krag Jacobsen, Jan, *Intervju: konsten att lyssna och fråga*, Studentlitteratur, Lund, 1993
- Linde, Göran, *Det ska ni veta!: en introduktion till läroplansteori*, 2., [rev.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2006
- Lundgren, Ulf P., *Att organisera omvärlden: en introduktion till läroplansteori*, 2. [dvs 4.] uppl., Utbildningsförl. på uppdrag av Gymnasieutredningen, Stockholm, 1989
- Lundgren, Ulf P. (red.), *Makten över läroplaner: en konferensrapport*, Högskolan för lärarutbildning, Stockholm, 1984
- Lärarnas riksförbund. Lärarnas riksförbund 2011
<http://www.lr.se/duidinyrkesroll/skolaiforandring/grundskolansnyalaroplanmedkursplaner.4.55a3cce312c2c08e594800025543.html> (Hämtad 2011-12-02)
- Patel, Runa & Davidson, Bo, *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 3., [uppdaterade] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2003
- *Betygshistorik*, Skolverket, Stockholm 2011,
http://www.skolverket.se/kursplaner_och_betyg/2.4122/betygshistorik-1.46885
(Hämtad 2011-12-02)
- *Kommentarmaterial till kursplanen i religionskunskap*, Skolverket, Stockholm, 2011
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2562>
(Hämtad 2011-12-02)

- *Om betygssättning i grundskolan och motsvarande skolformer*. Skolverket, Stockholm 2011,
http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.162424!Menu/article/attachment/Om_betygssattning_grundskolan_mfl_2011-11-30.pdf
(Hämtad 2011-12-02)
- *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*, Skolverket, Stockholm, 2011
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>
- Stukát, Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, Studentlitteratur, Lund, 2005
- Selghed, Bengt, *Betygen i skolan: kunskapssyn, bedömningsprinciper och lärarpraxis*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2006
- Utredningen om mål och uppföljning i grundskolan, *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan: förslag till nytt mål- och uppföljningssystem : betänkande*, Fritze, Stockholm, 2007

Bilagor

Intervjumall

1. Hur ser du på Lpo94? Hur stor betydelse har den för dig som hjälpmedel och som grund till planering, undervisning samt betygssättning?
2. På vilket sätt har introduceringen till Lgr11 skett för er lärare? Beskriv?
3. Anser du att informationen som du har fått om Lgr11 är tillräcklig för att kunna arbeta med den i skolan redan till hösten? Motivera.
4. Kommer det att ske några fler förberedelser fram till dess att Lgr11 börjar gälla?
5. Har du någon gång känt behovet av en ny läroplan och i så fall varför? Beskriv. Ge exempel.
6. Tror du att den nya läroplanen kommer att innebära någon förändring för undervisningen i ämnet religionskunskap? Beskriv.
7. Vilken förändring kommer Lgr11 att innebära för eleverna, enligt dig? Beskriv. Motivera.